SPOTLIGHT RAPPORT

UDFORDRINGER FOR DANMARKS OPNÅELSE AF VERDENSMÅLENE

DECEMBER 2022

92-gruppen
Forum for bæredygtig Udvikling

GLOBALT FOKUS

FORORD

Med kun 8 år tilbage til 2030 er det ved at være sidste chance for at sætte de nødvendige initiativer i gang, for at nå Verdensmålene. Det nyvalgte Folketing er det sidste, der kan sikre, at vi når i mål. På bagkant af en global pandemi, med Ruslands invasion af Ukraine, en lurende sultkatastrofe og Amazonas, som brænder med rekordfart, er det vigtigere end nogensinde, at verdens ledere har en fælles plan for en bæredygtig udvikling. Verdensmålene handler om at løse flere kriser samtidig – og netop det, er fuldkommen nødvendigt.

Med Ruslands invasion af Ukraine i februar 2022 står det klart, at den nye internationale politiske situation har alvorlige konsekvenser for det globale samarbejde om at opnå Verdensmålene. Både nationalt og internationalt har krigen i Ukraine rykket ved grundlæggende præmisser for politikudvikling og samarbejde. Krigen har blotlagt en række underliggende kriser i det internationale samfund f.eks. udfordringer med bæredygtig energiforsyning, ulighed, fattigdom og svækkede internationale institutioner. Kriser, der også fyldte i efterårets folketingsvalg. Sammen med efterdønninger fra COVID19-pandemien, har krigen medført stagnation eller tilbagegang på områder, der ellers har været i fremgang, og demonstrerer præcis, hvor tæt forbundet de forskellige kriser er, og hvordan udfordringer på ét område påvirker andre.

Invasionen af Ukraine har rykket ved den stabile geopolitiske situation, som har været baggrundstæppet for Verdensmålene siden vedtagelsen i 2015. Økonomiske sanktioner og udelukkelse af aktører fra internationale samarbejdsfora svækker FN's kapacitet som global aktør for dialog, konfliktløsning og fortaler på bæredygtighedsområdet. Det er derfor endnu vigtigere, at alle lande kaster sig ind i kampen for bæredygtig udvikling og aktivt arbejder for, at Verdensmålene ikke går i glemmebogen som ramme om globalt samarbejde og som redskab til at løse internationale kriser. Det håber vi den nye regering vil huske og lægge til grund for deres arbejde.

For selvom de seneste år har budt på store udfordringer for opnåelsen af Verdensmålene over hele verden, rummer målene også en del af løsningen. Verdensmålene er nemlig et unikt redskab til at finde langsigtede og holistiske løsninger og er derfor mere aktuelle end nogensinde. Det gælder ikke mindst i Danmark, hvor den tidligere regering i 2021 fremsatte en handlingsplan for Verdensmålene – en handlingsplan, der aldrig blev fulgt op på.

Den danske handlingsplan er ellers fyldt med gode intentioner. Men en handlingsplan kræver handling! Derfor er det også beklageligt, at den fremdriftsrapport på implementeringen, som skulle præsenteres i september, aldrig kom. Det er afgørende, at der bliver fulgt op, så vi kan følge med i, om Danmark bevæger sig i den rigtige retning. Vi håber, at den nye regering vil fortsætte arbejdet og følge op på fremdriften. Det er her essentielt, at der er transparens omkring, hvilke kriterier der lægges til grund for vurderingen – og at regeringen ser sig selv i øjnene og peger på områder, hvor der er behov for en yderligere indsats. Med kun 8 år til 2030 er det ved at være sidste udkald for at igangsætte de nødvendige ambitiøse, transformative initiativer.

Denne SPOTLIGHT-rapport er nr. 5 i serien af årlige rapporter, hvor organisationer, som er medlem af netværkene *Globalt Fokus* og *92-gruppen*, gør status på arbejdet med Verdensmålene set fra civilsamfundet. SPOTLIGHT-rapporterne stiller skarpt på Danmarks største udfordringer for opnåelse af Verdensmålene, både på nationalt plan og i Danmarks internationale engagement. Idet vi endnu ikke kender de fulde geopolitiske konsekvenser af Ruslands invasion af Ukraine, vil årets SPOTLIGHT-rapport primært forholde sig til umiddelbare konsekvenser for internationalt samarbejde.

Danmark fik i 2021 international anerkendelse for en meget inkluderende proces omkring *Voluntary National Review*, eller "verdensmålseksamen", i FN. Men det gør ikke Danmark til mestre i implementering af Verdensmålene, eller inddragende processer. Det er essentielt, at Danmark fortsat fokuserer på at sikre, at arbejdet med Verdensmålene er inkluderende og transparent; at det ikke lader nogen i stikken; og at den danske indsats ikke sker på bekostning af andre landes mulighed for at opnå Verdensmålene.

Årets rapport viser, at selvom Danmark har initiativer, som trækker i den rigtige retning, er billedet entydigt: der skal handles nu! Denne SPOTLIGHT-rapport indeholder derfor anbefalinger, som kan hjælpe det nyvalgte danske Folketing og den nye regering med, hvor og hvordan de konkret skal tage fat for at rykke nærmere vores fælles Verdensmål for bæredygtig udvikling.

Rasmus Stuhr Jakobsen
Formand, Globalt Fokus

Julie Rosenkilde
Forkvinde, 92-gruppen

BAG OM SPOTLIGHT-RAPPORTEN

BAGGRUND

Denne SPOTLIGHT-rapport er udarbejdet af medlemsorganisationer under de to danske NGO-netværk Globalt Fokus og 92-gruppen i foråret og sommeren 2022. Rapporten tager udgangspunkt i netværkenes fælles arbejdsgruppe om implementering af Verdensmålene og Agenda 2030 i Danmark og globalt.

Formålet med rapporten er at belyse de udfordringer, som Danmark står overfor i forhold til at nå Verdensmålene til fulde i Danmark og samtidig yde et maksimalt bidrag på globalt plan. I forbindelse med belysningen af de enkelte udfordringer er der indskrevet anbefalinger til, hvordan man med politisk handling kan løse disse. Som noget nyt fokuserer rapporten i år på de fem Verdensmål, som verdens ledere drøftede ved den årlige "Verdensmålseksamen" (FN's High Level Political Forum i New York i juli 2022).

De to netværks sekretariater har koordineret udarbejdelsen af rapporten samt udarbejdet indholdet til afsnittet "Bag om SPOTLIGHT-rapporten", og sekretariaterne står på den baggrund til ansvar for indholdet af dette afsnit.

Medlemsorganisationer under de to netværk har både udarbejdet de tematiske kapitler og vurderingen af status på implementeringen af de enkelte Verdensmål og anbefalinger til politisk handling. De tematiske kapitler står alle forfattere af årets rapport til ansvar for.[1] Ved vurderingerne af de enkelte mål er det derimod de medlemsorganisationer, der har bidraget til vurderingerne inklusive anbefalinger til politisk handling, som står til ansvar. Deltagerne i vurderingen af de relevante Verdensmål fremgår under kilderne. Medlemsorganisationer har kunnet indhente ekspertviden hos aktører, som ikke er medlem af Globalt Fokus eller 92-gruppen.

Rapporten er grafisk opsat af grafisk designer Maja Wesnæs og trykt hos KLS Pureprint A/S.

FSC www.fsc.org MIX Papir fra ansvarlige kilder FSC® C022933
cradle to cradle CERTIFIED SILVER PurePrint® by KLS Produceret 100 % bionedbrydeligt af KLS PurePrint A/S
CO2 No. 001 KLIMA-NEUTRAL TRYKSAG

1 Verdens Bedste Nyheder står ikke til ansvar for de tematiske kapitler, men kun for de kapitler om de 17 mål som de hver især står som medforfattere på.

LÆSEVEJLEDNING

Denne læsevejledning giver et overblik over rapporten og introducerer form og indhold.

1. FORMÅL

Denne SPOTLIGHT-rapport er udarbejdet af de organisationer i civilsamfundet, som er medlemmer af Globalt Fokus og 92-gruppen. Det er femte år, at rapporten udgives med henblik på, at politiske beslutningstagere og andre interesserede kan læse om udfordringer ved og anbefalinger til Danmarks implementering af Verdensmålene. I rapporten er der fokus på, at politiske beslutningstagere kan bruge indholdet af rapporten til at blive klogere på Danmarks udfordringer og handle på baggrund heraf. Indholdet af rapporten er samtidig så bredt, at man som generelt politisk interesseret også kan finde viden om en række emneområder.

BAG OM SPOTLIGHT-RAPPORTEN

For første gang sætter SPOTLIGHT-rapporten særligt fokus på de fem mål, som verdens ledere drøftede ved FN's High Level Political Forum i New York. Det er i år Mål 4 om Kvalitetsuddannelse, Mål 5 om Ligestilling mellem kønnene, Mål 14 om Livet i Havet, Mål 15 om Livet på Land samt Mål 17 om Partnerskaber for Handling. Det giver et fagligt afsæt for at diskutere de mål, verdens ledere har fokus på og et grundlag for løbende at lave en dybdegående vurdering af alle mål i de årlige SPOTLIGHT-rapporter frem mod 2030.

2. KAPITELOVERSIGT

Samtidig med analysen af de udvalgte mål ønsker forfatterne bag rapporten at fremhæve en række tværgående temaer, som er helt centrale for opnåelsen af Verdensmålene. Rapporten indeholder derfor tre kapitler med fokus på specifikke temaer. Et kapitel om det helt centrale, transformative princip bag Verdensmålene om **Leaving No One Behind** (LNOB) bifalder den tidligere regerings målsætning om at have LNOB som pejlemærke. Dog påpeges det, at der fortsat mangler konkrete metoder til at leve op til løftet om, at 'alle skal med' i den bæredygtige udvikling, og at vi skal starte med dem, der er længst fra at tage del i den.

I kapitlet om **Danmark i verden: Dansk ansvar og danske kompetencer** peges der på, hvordan Danmark bør tage højde for – og adressere – de nye geopolitiske realiteter for at kunne sikre det størst mulige danske bidrag til at fremme en global bæredygtig udvikling og Verdensmålene.

Kapitlet om **Handlingsplanen for FN's Verdensmål: Institutionelle mekanismer og monitorering** understreger nødvendigheden af, at de monitoreringsmekanismer, der blev præsenteret i den tidligere regerings handlingsplan fra juni 2021, bruges aktivt til at sikre en transparent, systematisk og holistisk tilgang til arbejdet med Verdensmålene som basis for en transformativ omstilling af samfundet. Det inkluderer, at den nye regering i kommende fremdriftsrapporter adresserer Danmarks udfordringer og følger op på dem med de nødvendige initiativer, og at fremdriftsrapporterne fremadrettet indgår i en samlet, inkluderende monitoreringscyklus af Danmarks implementering, der er parlamentarisk forankret.

Efter de tematiske kapitler følger fem kapitler, der analyserer Danmarks bidrag – både nationalt og internationalt – på de fem mål, der er oppe til High Level Political Forum i år (se ovenfor). Som noget nyt tager vurderingen af de fem mål afsæt i det internationale People's Scorecard format, udviklet af civilsamfundsplatformen Action for Sustainable Development,[1] som civilsamfundsorganisationer verden over bruger til at vurdere staters implementering af Verdensmålene. Det gør vurderingen internationalt sammenlignelig. Hvert kapitel rummer en vurdering af den generelle tendens ved den danske indsats både nationalt og internationalt samt de institutionelle mekanismer omkring implementeringen af målene; herunder en række konkrete anbefalinger til politisk handling for, at Danmark kan nå i mål i 2030.

3. VURDERING AF TENDENSER FOR IMPLEMENTERING AF VERDENSMÅL

Vurderingen af Danmarks implementering af Verdensmålene følger formatet for People's Scorecardi[2] og er foretaget på en skala fra -5 til +5, der afspejler både en vurdering af den nuværende situation og udviklingen siden Verdensmålenes vedtagelse. Vurderingen er foretaget på ti områder: 1. Governance ramme, 2. Nationale udviklingsplaner, strategier og budget, 3. Institutioner med klart mandat, 4. Implementering på nationalt niveau, 5. Implementering på lokalt nationalt niveau, 6. Offentlig bevidsthed og kapacitetsudvikling, 7. Monitoreringsmekanismer, 8. Gennemsigtighed og ansvarlighed, 9. Multi-stakeholder partnerskaber, 10. Civilsamfundsdeltagelse.

Vurderingen er foretaget af relevante medlemsorganisationer for de enkelte mål.

Vurderingen er for hvert område illustreret med et diagram, der viser den procentvise score på hvert parameter – både for Danmarks nationale og internationale implementering – og følges op med konkrete anbefalinger.

4. FOKUS PÅ POLITISK HANDLING

Rapporten har fokus på at præsentere konkrete forslag til politisk handling. Politiske beslutningstagere – enten som del af en regering eller en opposition og uanset partifarve eller ideologi – kan bruge indholdet af rapporten til at blive klogere på Danmarks udfordringer og handle på baggrund heraf.

Med denne rapport ønsker det danske civilsamfund at medvirke til at skabe klarhed over Danmarks udfordringer med at opfylde Verdensmålene og rette fokus mod problemets kerne, mod de nødvendige ændringer og mod reelle, håndgribelige løsninger. Den generelle konklusion er, at Danmark fortsat opnår for lidt og for langsomt i forhold til at fremme vores andel af den globale bæredygtighedsdagsorden, samtidig med at Ruslands invasion af Ukraine, COVID19-pandemien og klimakrisen giver et endnu større behov for handling netop nu.

LEAVE NO ONE BEHIND

LEAVING NO ONE BEHIND

Med Danmarks nye Handlingsplan for FN's Verdensmål[3], og den seneste præsentation i FN, bidrog den tidligere regering til et øget fokus på LNOB. Det er især positivt, at Danmark forpligter sig på at inddrage og høre dem, det handler om for at styrke de mest marginaliserede, således at *nothing about us without us* er Danmarks pejlemærke, når der skal findes konkrete løsninger.

LNOB ses også som princip og pejlemærke i flere af Danmarks internationale strategier. Udover i handlingsplanen for Verdensmålene ses det i den nye Udviklingspolitiske strategi[4] og i den Udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi[5]. Dog er LNOB ikke indtænkt i samtlige internationale strategier. F.eks. nævnes Verdensmålene og bæredygtig udvikling som selvstændige formål i handlingsplanen for økonomisk diplomati, men LNOB nævnes ikke som princip heri[6]. Derudover er LNOB ikke et gennemgående princip i alle indenrigspolitiske strategier. Der mangler både kohærens mellem – og et vedholdende LNOB-fokus på tværs af – Danmarks indenrigs-, udenrigs-, handels- og udviklingspolitik, hvilket er afgørende for, at Danmark lever op til det helt overordnede princip for Verdensmålene om, at målene først skal nås for dem, der er længst fra at nå dem.

Dertil er det også problematisk, at den tidligere regering ikke bidrog med konkrete metodiske tiltag til at sikre LNOB-løftet. Hverken i forhold til at involvere og styrke dem, det handler om, eller definere hvad *nothing about us without us* indebærer som pejlemærke. I handlingsplanen for Verdensmål nævnes hverken metodiske overvejelser bag valget af LNOB-indsatser, eller bag valget af de udsatte og sårbare grupper, der er i fokus i Danmark og i de udviklings- og humanitære indsatser. Selvom det er positivt, at den tidligere regering anerkendte, at Danmark endnu ikke er i mål, savnes flere nye politiske tiltag frem for en overvægt af eksisterende LNOB-initiativer.

LNOB ER VIGTIGERE END NOGENSINDE

Danmark har en unik chance for at efterleve Verdensmålene som en reel transformativ agenda – med LNOB som nøglen. Med et stærkt velfærdssamfund som springbræt kan Danmark sikre en bæredygtig udvikling for alle ved at få de bagerste forrest. At det ikke gør sig gældende i dag kan f.eks. ses på ligestillingsområdet, hvor Danmark på trods af fokus på ligestilling er faldet tilbage til en 32. plads på verdensranglisten over ligestilling mellem kønnene[7]. For at vende skuden må den nye regering anlægge en bredere forståelse af ulighed samt en intersektionel tilgang til ligestilling, der går på tværs af køn, seksualitet, etnicitet, klasse mfl.. Hvis alle skal med ombord, er det vigtigt, at den nye regering arbejder målrettet mod at bekæmpe al slags diskrimination,

hvilket også har været en primær efterspørgsel til Danmark fra både FN og EU. Eksempelvis bør der som tillæg til en ambition om at bekæmpe hadforbrydelser, i endnu højere grad inkluderes indsatser mod racistisk motiverede hadforbrydelser, da dette var den mest udbredte motivkategori i 2020[8].

Også internationalt er LNOB som pejlemærke blevet mere relevant de seneste år. Klimakrisen, COVID-19 pandemien og Ruslands invasion af Ukraine har store konsekvenser for de fattigste og mest marginaliserede grupper. Det er derfor vigtigt, at "build back better" med særligt øje for de mest marginaliserede. Her kan Danmark f.eks. bruge sin unikke og årelange erfaringer på sundhedsområdet og sin styrkeposition inden for seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder. Det er derfor også et tilbageskridt, at Danmark skærer i COVID-19-responspuljen samt planlagte bidrag til fonde, der arbejder med sundhed[9], da det højst sandsynligt vil ramme nogle af de mest udsatte. Flere marginaliserede grupper blev også ramt, da den tidligere regering i 2022 udskød bilaterale landeprogrammer og foretog besparelser som følge af omprioritering af udviklingsbistanden til finansiering af flygtningemodtagelsesudgifter i Danmark i 2022 til finansiering af flygtningemodtagelsesudgifter i Danmark. Under kriser er det vigtigt at holde fokus på den langsigtede udvikling – frem for kortsigtet symptombehandling – også når det brænder allermest på. Det gøres ved at fastholde Verdensmålene og sikre bæredygtig fremdrift i skrøbelige kontekster med målrettede LNOB-indsatser, så en ligeværdig fremgang kan ske for alle. Kriser bør bruges som løftestang for forandringer og styrke et menneskeretligt fokus, så de mest marginaliserede kommer forrest.

ANBEFALINGER

Hvis de gode intentioner om at sikre LNOB skal implementeres, kræver det, at den nye regering fremlægger konkrete metoder, mål og planer for, hvordan det eksekveres. For at der kommer handling bag løfterne, anbefaler vi, at:

- Udføre LNOB-screening og -konsekvensvurdering af lovforslag og politiske tiltag for at sikre bæredygtig udvikling for de mest marginaliserede. *Nothing about us without us* kan bedst sikres nationalt og globalt med en vurdering af hvilke grupper, der har størst behov og inkludere dem i processen. Vurderingen kan baseres på systematiske målinger såsom en national fattigdomsgrænse, internationale analyser af Danmarks indsatser (fx UPR, Global Gender Gap Report) og disaggregerede data baseret på køn, alder, handicap, etnicitet osv., samt inddragelse af dem, det drejer sig om. Det er afgørende at inkludere civilsamfundet, når sårbare grupper identificeres og indsatser udvikles.

- Styrke en meningsfuld og styrkende inddragelse af de mest udsatte og marginaliserede grupper som aktive deltagere og medskabere i planlægning, afvikling og monitorering af indsatser nationalt og i danskstøttede udviklingsindsatser. Disse gruppers repræsentation kan styrkes via en intersektionel og menneskerettighedsbaseret tilgang, så de kommer forrest i udviklingen.

- Udarbejde en specifik LNOB-handlingsplan med konkrete mål, metoder og tilgange til en reel efterlevelse af LNOB, samt målrettede indsatser og tværgående integration ('mainstreaming') og kohærens af LNOB-princippet i både nationale og internationale indsatser. Det skal sikres med årlig opfølgning f.eks. i kommende fremdriftsrapporter for Verdensmålene og i den årlige redegørelse om udviklingssamarbejdet.

- Afsætte tilstrækkelig og målrettet finansiering til efterlevelsen af LNOB. Globalt skal dansk udviklingsbistand være tilstrækkelig og fleksibel til på meningsfuld vis at kunne inkludere selv mindre grupper og matche lokale behov. Vi opfordrer til at genoverveje beslutningen om udskydelse af bilaterale landeprogrammer og til at fastholde en langsigtet udviklingsbistand. Nationalt bør der være ressourcer til langsigtede indsatser, da det øger bæredygtigheden samt tilliden mellem stat og målgrupper.

DANMARK I VERDEN: DANSK ANSVAR OG DANSKE KOMPETENCER

FN oplister i en rapport fra juni 2022 de umiddelbare konsekvenser af Ruslands invasion af Ukraine: store befolkningsgrupper rundt om i verden står over for svigtende adgang til fødevarer, ekstremt høje energipriser og manglende finansieringsmuligheder[10]. Der er typisk tale om de samme grupper, som også før invasionen befandt sig i en sårbar position.

Samtidig tegner FN's årlige rapport[11] om udviklingen for implementeringen af Verdensmålene i forbindelse med High Level Political Forum 2022 et skræmmende billede af tilbagegang på alle 17 Verdensmål og konkluderer, at sammenfaldet af kriser – pandemi, væbnet konflikt og klimaforandringer – ikke kun truer realiseringen af Verdensmålene, men hele vores overlevelse. En central opfordring i rapporten er, at Verdensmålene skal anvendes som vejviser ud af kriserne[12]. Rapporten tegner derfor også et billede af de enorme udfordringer, FN-systemet står overfor ved at skulle yde akut bistand til en stor og stigende andel af verdens befolkning.

De nye geopolitiske realiteter betyder ændringer i den globale orden, der i nogen grad har været gældende siden 2015. Det må derfor forventes, at udenrigs- og sikkerhedspolitik i mange lande vil blive justeret i lyset af bl.a. Ruslands invasion af Ukraine – hvilket også gælder for Danmarks vedkommende[13]. Disse ændringer vil påvirke FN og en række andre internationale organisationer, der arbejder for at fremme global bæredygtighed, samtidig med at det skaber behov for omlægning af forsyningskæder i den internationale handel og andre kommercielle samarbejder.

DANMARKS INTERNATIONALE BIDRAG TIL EN BÆREDYGTIG VERDEN

Som alle andre FN-medlemslande har Danmark et ansvar for at medvirke til at fastholde visionen om bæredygtig global udvikling under de nye geopolitiske realiteter og til at bidrage til, at Verdensmålene realiseres. Selvom Danmark er et lille land, skal vi stadig leve op til vores ansvar i lyset af Danmarks særlige styrkepositioner og sikre, at givne muligheder på det udenrigspolitiske område udnyttes til at fremme en retfærdig og bæredygtig udvikling globalt.

Danmark har tradition for at bidrage til at fremme sundhed, ligestilling og global bæredygtighed qua en række indsatser og i forskellige internationale fora, herunder FN, EU og Verdensbanken. Senest har Danmark lanceret sit kandidatur til en plads i Sikkerhedsrådet 2025-2026. Hvis dette initiativ lykkes, er det vigtigt, at Danmark bruger positionen til at fremme en bredere sikkerhedstænkning også baseret på respekt for retfærdighed og bæredygtig udvikling jf. Verdensmålene.

Danmark bidrager også til at fremme global bæredygtighed gennem sin udviklingspolitik. I 2021-22 er der lanceret og/

eller vedtaget tre tiltag, der tilsammen giver et billede af Danmarks aktuelle udviklingspolitik og bidraget til Verdensmålene herigennem: handlingsplanen for FN's Verdensmål[14], en ny Udviklingspolitisk og humanitær strategi[15] og en statusrapport for udviklingssamarbejdet[16]. Desuden har Danmark stærke kompetencer inden for de tekniske sider af realisering af Verdensmålene bl.a. inden for vindenergi, fjernvarme og energibesparelser, inden for vand og spildevand samt inden for sundhed - og har på bæredygtighedsområdet oparbejdet en betydelig analysekapacitet i Danmarks Statistik. Alle disse erfaringer bør bruges til at sikre et maksimalt dansk bidrag til at fremme bæredygtig udvikling globalt.

Endelig har Danmark også et ansvar for at sikre, at danske virksomheder og finansielle institutioner bidrager til global bæredygtighed – ikke kun gennem grøn omstilling, produktudvikling og innovation – men også gennem ansvarlig virksomhedsadfærd på både menneskerettigheds-, miljø og klimaområdet i hele forsyningskæden. EU-Kommissionen fremlagde den 23. februar et forslag til et direktiv om virksomheders due diligence i forbindelse med bæredygtighed, som Danmark bør være med til at sikre, bliver så ambitiøst formuleret og implementeret som muligt. Ligesom Danmark har et ansvar for at bidrage til ansvarlig virksomhedsadfærd i hele forsyningskæden i forbindelse med offentlige indkøb.

ANBEFALINGER

For at fastholde visionen om bæredygtig global udvikling under de nye geopolitiske realiteter og for at leve op til Danmarks ansvar i verden og bringe danske styrkepositioner i spil anbefaler vi, at Danmark:

- Bidrager maksimalt til, at visionen om retfærdig og bæredygtig global udvikling opretholdes – særligt i relation til skrøbelige lande, der ikke har økonomisk styrke til at afbøde konsekvensen for udsatte befolkningsgrupper af klimaforandringer og af de kraftigt stigende priser på energi og fødevarer.

- Følger FN's opfordring om at bruge Verdensmålene som vejviser ud af kriserne. I den nuværende situation er det overordnede princip bag Verdensmålene, "Leave no one behind" (LNOB), under pres i særlig grad. Det er derfor vigtigt, at den nye regering vægter at realisere princippet om LNOB i sit globale engagement. I den seneste handlingsplan er der en overvægt af nationale initiativer, men ikke mange globale. Den nye regering bør derfor arbejde for, at den globale indsats på dette område forstærkes og prioriteres eksempelvis i det multilaterale og det bilaterale samarbejde.

- Øger støtten til FN's humanitære arbejde og samtidig sikrer, at dansk udviklingsbistand ikke bruges til at finansiere flygtningeudgifter i Danmark alene til udviklings- og humanitære formål i udviklingslande, som angivet i loven om internationalt udviklingssamarbejde. Derudover bør Danmark leve op til Parisaftalens løfte om ny og additionel klimabistand. Danmarks bilaterale udviklingssamarbejde med partnerlande bør tilrettelægges med stærkest mulig satsning på at fremme bæredygtig udvikling og fattigdomsbekæmpelse.

- Bidrager til, at der sikres et så ambitiøst "smart-mix" af tiltag som muligt for at fremme ansvarlig virksomhedsadfærd i overensstemmelse med internationale FN- og OECD-standarder – blandt andet hvad angår lovpligtig due diligence, vejledning, sektorinitiativer, mv. Danmark bør også bidrage til at sikre, at der etableres strafansvar ved domstolene i alvorlige sager.

- Bidrager til, at der kommer fokus på ansvarlig virksomhedsadfærd i hele forsyningskæde når offentlige myndigheder indgår i kommercielle relationer med virksomheder – gennem revidering af blandt andet EU's udbudsdirektiv og national lovgivning.

- Med afsæt i sine kompetencer prioriterer flere partnerskaber og mere videndeling på bæredygtighedsområdet både til industrialiserede lande og det globale Syd. Særligt bør udviklingsbistand til landes nationale datagrundlag for bæredygtig udvikling prioriteres.

HANDLINGSPLANEN FOR FN'S VERDENSMÅL: INSTITUTIONELLE MEKANISMER OG MONITORERING

I juni 2021 præsenterede finansminister Nicolai Wammen Danmarks anden handlingsplan for Verdensmålene. Handlingsplanen giver et nyt grundlag for monitorering og planlægning af arbejdet med Verdensmål. Civilsamfundet bifalder, at den tidligere regering i handlingsplanen har sat konkrete målsætninger og havde planer om at følge op på dem i en årlig fremdriftsrapport. Verdensmålene er en transformativ agenda, der kræver, at vi gør andet og mere, end vi plejer for at nå i mål. Derfor finder vi det problematisk, at en del af initiativerne i handlingsplanen ikke reelt er nye, men nogle, der allerede er igangsat – og som ikke nødvendigvis har tilstrækkelig transformativ karakter til, at Danmark når Verdensmålene. Derudover er det problematisk, at handlingsplanen ikke indeholder en tydelig plan for finansiering.

Handlingsplanen bygger på en analyse af Danmarks udfordringer og styrker frem til nu, herunder hvilke mål og delmål Danmark halter bagud på. Det er vigtigt, at den nye regering lægger en sådan analyse til grund for handlingsplanens målsætninger, så Danmarks udfordringer dokumenteres og adresseres. På flere punkter er de indikatorer, som er blevet udvalgt til at måle målsætningerne op imod, dog ikke fuldt dækkende og relaterer sig ikke direkte til delmålene.

Ansvaret for implementeringen af de 17 Verdensmål og 169 delmål er delt ud på ressortministerier, hvilket sikrer et klart mandat og en bred forankring i ministerierne. Der mangler dog fortsat en systematisk tilgang og strategi for, hvordan Verdensmålenes grundlæggende princip om politiksammenhæng sikres, så lovgivning og tiltag på ét område ikke går mod implementering af Verdensmål på andre.

FREMDRIFTSRAPPORT OG MONITORERINGSCYKLUS

Den tidligere regering lovede som del af handlingsplanen fra juni 2021, at der ville komme en årlig fremdriftsrapport, der følger udviklingen i implementeringen. Den første rapport skulle være præsenteret i september 2022, men blev udskudt grundet Folketingsvalget. Civilsamfundet opfordrer til, at den nye regering laver en opfølgning, der afspejler udfordringer i Danmarks implementering og kommer med konkrete bud på, hvordan de adresseres. For at sikre kontinuitet i implementering af Verdensmålene bør en årlig fremdriftsrapport indgå i én samlet, fast monitoreringscyklus, der inkluderer alle relevante interessenter og er parlamentarisk forankret.

Civilsamfundet hilser det velkomment, at Danmark deltog i Voluntary National Review (VNR) i 2021 og håber, at VNR kan være led i monitoreringscyklussen fremadrettet hvert tredje år. Danmarks VNR var en inkluderende proces med en høj grad af involvering af civilsamfundet, herunder marginaliserede grupper. Vi opfordrer til, at de gode erfaringer danner grundlag for fremtidig inklusion i arbejdet med Verdensmålene.

MONITORERING AF DANMARKS IMPLEMENTERING AF VERDENSMÅLENE INTERNATIONALT

Målsætningerne i handlingsplanen fokuserer på den nationale implementering af Verdensmålene. Danmarks internationale bidrag er placeret i den udviklingspolitiske strategi, der også blev vedtaget i juni 2021, og som har Verdensmålene som fundament. Det giver mulighed for at fokusere på Verdensmålene som en integreret del af det udviklingspolitiske arbejde, men kræver, at den nye regering gør en indsats for at sikre sammenhæng mellem Danmarks nationale og internationale indsats, så Danmarks opnåelse af Verdensmålene ikke sker på bekostning af andre landes mulighed for at opnå målene. Det betyder også, at Verdensmålene bør integreres i andre udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategier, hvor de i dag ikke er fremtrædende.

Placeringen af Danmarks internationale bidrag til Verdensmålene i den udviklingspolitiske strategi kræver desuden, at opfølgningen på strategien monitorerer Danmarks internationale bidrag til Verdensmålene. Derfor er det særdeles problematisk, at den første redegørelse for strategien i foråret 2022 ikke nævnte Verdensmålene en eneste gang.

KONSEKVENSVURDERINGER

Som led i handlingsplanen for Verdensmålene er alle lovforslag fra lovprogrammet 21/22 blevet screenet for konsekvenser for Verdensmålene, og der er udarbejdet konsekvensvurderinger, hvis ressortministerierne har fundet, at lovforslag har væsentlige og relevante konsekvenser. Der er udført 62 konsekvensvurderinger af de i alt 200 lovforslag fremsat af den tidligere regering.

Konsekvensvurderingerne styrker den parlamentariske forankring af Verdensmålene ved at give parlamentarikerne et redskab til at overveje konsekvenser for Verdensmålene ved behandling af lovforslag. Rigsrevisionen har tidligere påpeget, at den forudgående forsøgsordning ikke medtog negative konsekvenser. Det er derfor positivt, at der i vejledningen til konsekvensvurdering og i handlingsplanen understreges, at vurderingerne skal inddrage både positive og negative konsekvenser. Det er dog en udfordring, at ministerierne kun i 5 ud af de 62 foretagne konsekvensvurderinger i 2021/22 har fundet, at der er negative konsekvenser for Verdensmålene.

ANBEFALINGER

For at skabe stærke institutionelle- og monitoreringsmekanismer på Verdensmålene anbefaler vi, at Danmark:

- Sikrer, at der følger finansiering med handlingsplaner og strategier, som understøtter implementering af Verdensmålene, samt at initiativer tydeligt fremgår af finansloven.
- Samler ansvaret for de tværgående principper i Verdensmålene hos Finansministeriet og laver strategier for, hvordan principperne om Leaving No One Behind og politiksammenhæng for udvikling opnås.
- Sikre, at vurderingen i fremdriftsrapporter bygger på et transparent datagrundlag og forholder sig til de globale indikatorer for Verdensmålene.
- Laver én samlet monitoreringscyklus, der er transparent, inkluderende og parlamentarisk forankret, og som følger op på Danmarks internationale bidrag til Verdensmålene. Cyklussen bør, som en del af processen omkring den årlige fremdriftsrapport, indebære en åben drøftelse af Danmarks implementering, inklusiv en offentlig høring. Monitoreringen bør inddrage andre statusrapporter, f.eks. 2030-Panelets statusrapport og civilsamfundets Spotlight-rapport, samt systematisk følge op på anbefalinger fra VNR. Cyklussen bør forankres parlamentarisk, f.eks. gennem en årlig redegørelsesdebat i Folketinget, så fremdriftsrapporten udarbejdes uafhængigt af regeringsskifte.
- Udvider konsekvensvurderinger af lovforslag ift. Verdensmålene til at omfatte årsager til, at der ikke er fundet negative konsekvenser, samt konsekvensvurdere alle lovforslag inden for mål og delmål, hvor Danmark halter bagud.

LÆSEVEJLEDNING TIL PEOPLE'S SCORECARD

Vurderingen af Danmarks implementering af Verdensmålene følger formatet for People's Scorecard[17] og afspejler både civilsamfundets vurdering af den nuværende situation og af udviklingen siden Verdensmålenes vedtagelse. Vurderingen er foretaget på en skala fra -5 til +5 , hvor en negative score er givet ved en ringe indsats eller tilbageskridt på målet; mens en positiv score (1-5) er givet for fremskridt for målet eller afspejler, at Danmark generelt er nået langt med målet. Scoren 0 er givet, hvis det er vurderet, at der hverken har været fremskridt eller tilbageskridt på målet.

Vurderingen for hvert mål er foretaget på ti parametre både nationalt og internationalt.

Vurderingen er foretaget af medlemsorganisationer med relevant ekspertise for de enkelte mål.

Vurderingen er for hvert område illustreret med et diagram, der viser den procentvise score på hvert parameter – både for Danmarks nationale og internationale implementering – og følges op med konkrete anbefalinger.

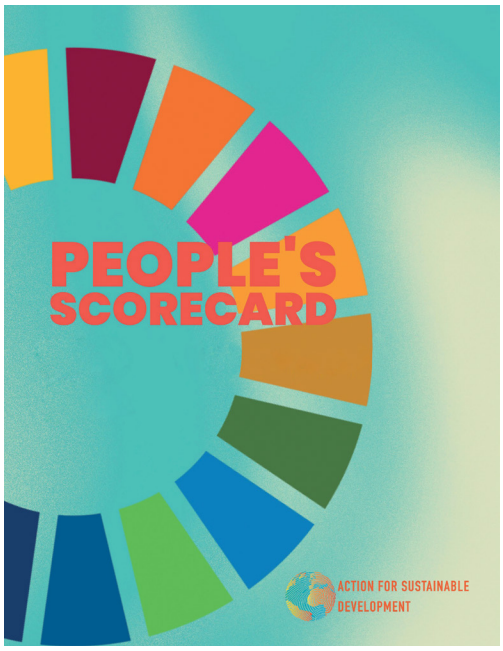

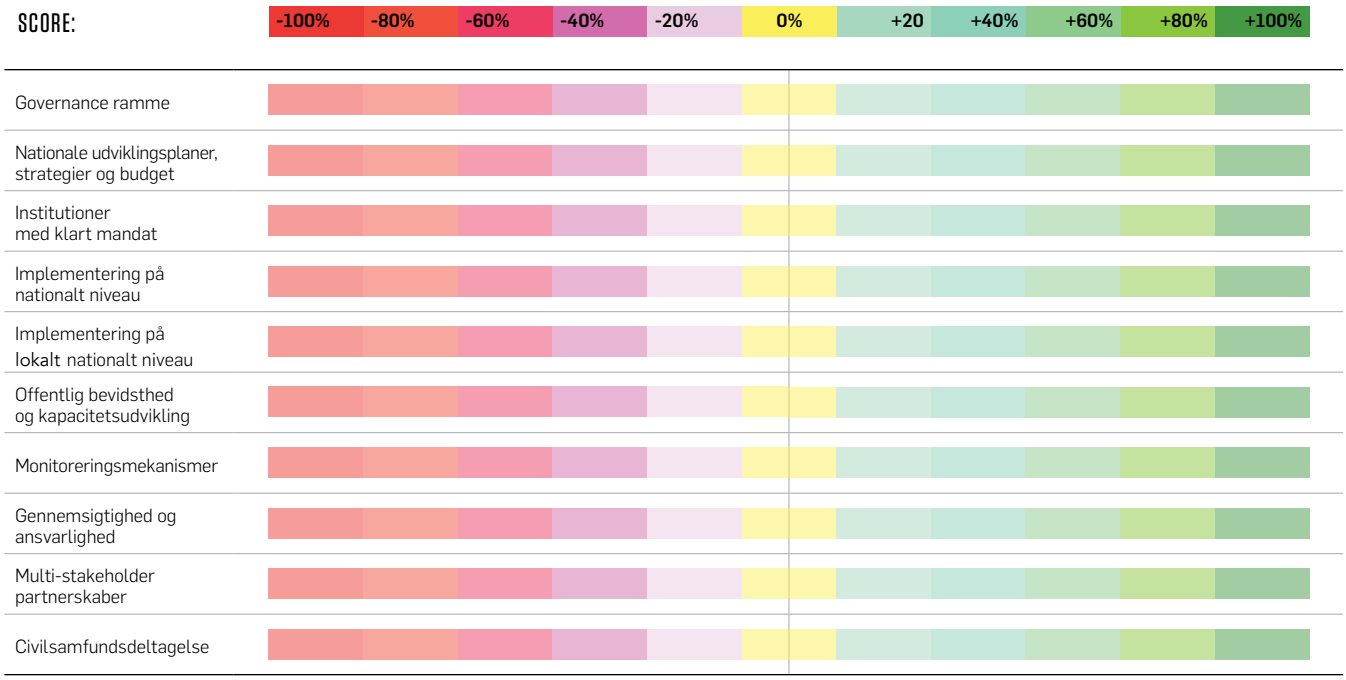

OVERORDNEDE TEMAER

1. GOVERNANCE RAMME

Governance ramme, der nationalt afspejler, hvordan målet er reflekteret i Handlingsplanen for FN's Verdensmål fra 2021 og internationalt, hvordan målet er afspejlet i den Udviklingspolitiske og humanitære strategi "Fælles om verden", ligeledes fra 2021.

2. NATIONALE UDVIKLINGSPLANER, STRATEGIER OG BUDGET

Nationale udviklingsplaner, strategier og budget, der nationalt afspejler, om der er udgivet nye strategier og planer, der bidrager til, at Danmark når i mål, samt om der er tilstrækkelig finansiering til at opnå målet. Internationalt afspejler parameteret, hvordan Danmarks internationale bidrag til målet reflekteres i landestrategier, internationale forhandlinger og finanslov.

3. INSTITUTIONER MED KLART MANDAT

Institutioner med klart mandat, der beskriver, om et eller flere ministerier har et klart mandat til at implementere målet, samt om der er en integreret tilgang, hvor flere ministerier arbejder sammen om implementeringen. Internationalt afspejler scoren om Udenrigsministeriet inddrager andre relevante institutioner eller aktører i implementeringen.

4. IMPLEMENTERING PÅ NATIONALT NIVEAU

Implementering på nationalt niveau beskriver nationalt, om der er taget specifikke nye initiativer til at nå Verdensmålet, og om der skal gøres mere, mens det internationalt beskriver, om der arbejdes med målet på nationalt niveau i Danmarks samarbejdslande.

5. IMPLEMENTERING PÅ LOKALT NATIONALT NIVEAU

Implementering på lokalt nationalt niveau beskriver nationalt, om regioner og kommuner er involveret i implementeringen og internationalt, om der arbejdes med målet på subnationalt niveau i Danmarks samarbejdslande.

6. OFFENTLIG BEVIDSTHED OG KAPACITETSUDVIKLING

Offentlig bevidsthed og kapacitetsudvikling beskriver nationalt, om kampagner, studier, civilsamfundsinitiativer og partnerskaber har øget den offentlige bevidsthed omkring målet, mens det internationalt beskriver den offentlige oplysning om den globale indsats for at opnå målet bl.a. i kampagner i Danmark og/eller samarbejdslande.

7. MONITORERINGSMEKANISMER

Monitoreringsmekanismer afspejler nationalt, om der er en systematisk indsamling af data, og om der er løbende monitorering, indsamling af aggregeret data og evaluering af indsatser. Internationalt beskriver parameteret derudover, om der er indtænkt monitorering af Verdensmålsindsatsen i evaluering af landeprogrammer, strategiske partnerskabsaftaler eller andet.

8. GENNEMSIGTIGHED OG ANSVARLIGHED

Gennemsigtighed og ansvarlighed beskriver nationalt om beslutninger, policy-processer osv., der vedrører målet, har været transparente. Internationalt beskriver denne, om Danmarks globale engagement omkring målet har afspejlet transparens og ansvarlighed.

9. MULTI-STAKEHOLDER PARTNERSKABER

Multi-stakeholder partnerskaber afspejler nationalt, om der er nationale multistakeholder engagementer og partnerskaber på målet, mens det internationalt beskriver, om der er en multistakeholder-tilgang i Danmarks internationale indsatser.

10. CIVILSAMFUNDSDELTAGELSE

Civilsamfundsdeltagelse afspejler nationalt i hvilken grad, civilsamfundet inddrages i processer og policy-dialoger om målet samt civilsamfundets eget bidrag til opnåelse af målene, og internationalt afspejler det graden af civilsamfundets involvering i Danmarks internationale implementering af Verdensmålene.

VERDENSMÅL 4

KVALITETSUDDANNELSE

NATIONALT	OVERORDNET VURDERING
+36%	Vurderingen afspejler, at Handlingsplanen for FN's Verdensmål indeholder en række positive initiativer, og at der er igangsat uddannelsespartnerskaber, samt at der er god monitorering på tiltagene. Der mangler fortsat finansiering og integration mellem ministerierne, herunder særligt ift. delmål 4.7 om uddannelse i bæredygtig udvikling og globalt medborgerskab.

Governance ramme	+60%
Nationale udviklingsplaner, strategier og budget	+60%
Institutioner med klart mandat	+80%
Implementering på nationalt niveau	+60%
Implementering på lokalt nationalt niveau	+80%
Offentlig bevidsthed og kapacitetsudvikling	+60%
Monitoreringsmekanismer	+100%
Gennemsigtighed og ansvarlighed	+100%
Multi-stakeholder partnerskaber	+100%
Civilsamfundsdeltagelse	+100%

ANBEFALINGER – DANMARK SKAL:

- revidere handlingsplanen for FN's Verdensmål, så den inkluderer undervisning af handicappede og modersmålsundervisning som indsatser for udsatte grupper
- løbende være opmærksomme på, hvordan ukrainske flygtningebørn integreres eller ikke integreres i den danske folkeskole i henhold til, hvor længe de forventes at være i Danmark
- på statsniveau sikre en ligelig fordeling af midler til folkeskoler mellem kommunerne
- sikre at arbejdet med UBU – Uddannelse for bæredygtig udvikling – videreføres og omsættes til handling efter de otte uddannelsespartnerskabers indledende fase er afsluttet i september 2022, så Danmark for alvor kan leve op til delmål 4.7
- indføre *citizen education* i de danske folkeskole
- evaluere skoler ud fra deres løfteevne frem for karakterresultater og begrænse mængden af målinger og evalueringer

INTERNATIONALT | OVERORDNET VURDERING

+21%

Vurderingen afspejler, at der er en række initiativer, men at initiativerne er forankret i civilsamfundet og gennem multilaterale samarbejder, samt at Udenrigsministeriet ikke vil udgive en baseline for implementeringen.

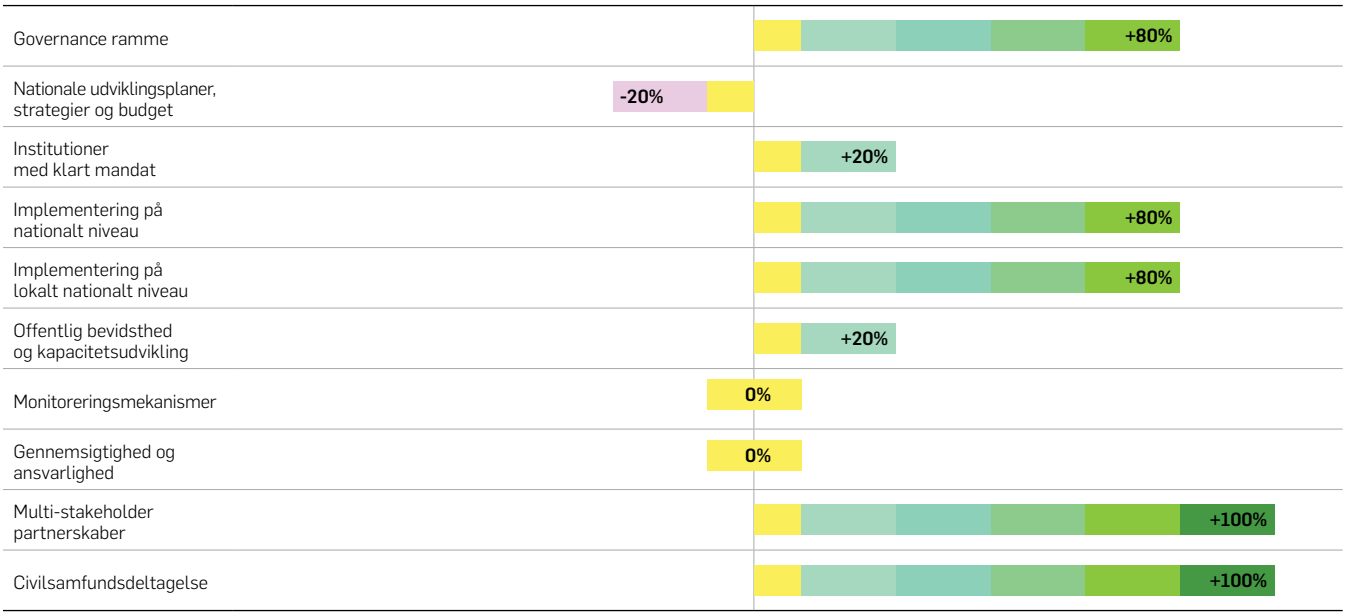

ANBEFALINGER – DANMARK SKAL:

- udbrede dansk best practice om multistakeholder-samarbejde i overensstemmelse med Parisaftalen om *aid effectiveness* på uddannelsesområde
- styrke fokus på lokalisering og sikre lokal udvikling gennem civilsamfundsbistand
- sikre langsigtede, forudsigelige investeringer ud fra det humanitære nexus og sikre, at alle uddannelsesniveauer prioriteres i indsatser
- lave en baseline for Danmarks internationale implementering af Verdensmål 4
- fordoble bistanden til uddannelse både i forbindelse med humanitære kriser og gennem langsigtede indsatser

VERDENSMÅL 5

LIGESTILLING MELLEM KØNNENE

NATIONALT	OVERORDNET VURDERING
+5,5%	Vurderingen afspejler, at der er sket en række positive initiativer og god lovgivning, men at der mangler finansiering til implementering, samt at der ikke er et klart institutionelt mandat til implementering, og at der ikke i tilfredsstillende grad laves kønsaggregerede data.

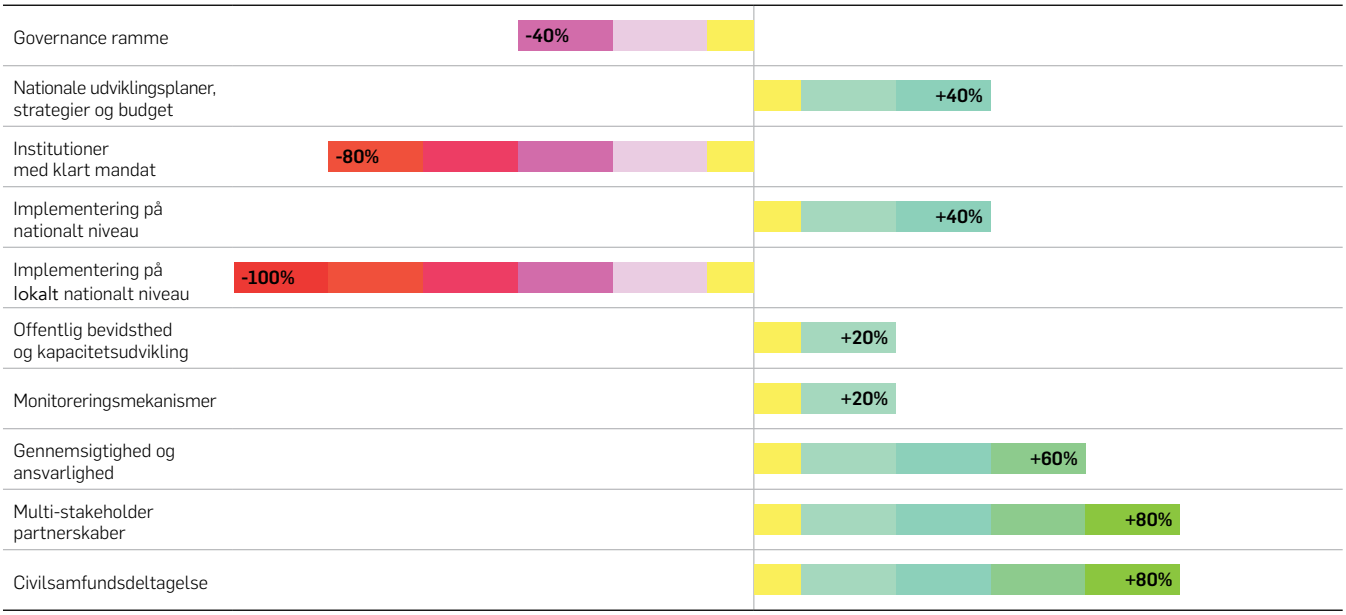

ANBEFALINGER – DANMARK SKAL:

- registrere ulønnet omsorgsarbejde på årsbasis med inspiration fra den finske model
- styrke seksualundervisningen i folkeskolen, indføre obligatorisk seksualundervisning på ungdomsuddannelser, og som en mulighed på værestеder og i klubber
- sikre, at der følger finansiering med fremskridt, der er sket med strategier og handleplaner om vold mod kvinder, politikforlig, psykisk vold og samtykke
- udarbejde en samlet, finansieret plan med tydelig ansvarsfordeling for vold og drab hos forskellige aktører samt en tydeliggørelse af, hvor frontlinjeaktører skal henvende sig
- opdatere og revitalisere forpligtigelsen og strategien om køns-*mainstreaming* af lovforslag (2013)
- årligt lave kommunale ligestillingsvurderinger og forpligtende handleplaner og målsætninger, der modvirker ulønnet arbejde og giver grundlag for frontlinjeopsporing af vold
- skabe klarhed om ministeriernes ansvarsfordeling og sikre, at ligestilling både er forankret i ressortministerier og en central, koordinerende vidensinstans med klart defineret mandat enten i en selvstændig enhed eller knyttet op på et centralt ministerie
- lave en implementeringsplan for kriminalisering af psykisk vold
- sikre, at den kommende handlingsplan mod vold sikrer voldsudsatte på tværs af lovgivning, særligt dobbeltudsatte
- fokusere på kønsdimensionen i vold og bruge kønssensitivt sprog
- adaptere og bruge data fra Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW) og leve op til CEDAW's anbefaling om kønssegregeret data
- styrke indsatser for et inkluderende arbejdsmarked for LGBT+-personer, herunder målrettet forbedring af LGBT+-befolkningens mentale helbred

INTERNATIONALT | OVERORDNET VURDERING

+20%

Vurderingen afspejler, at Danmark har en række gode indsatser på seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder (SRSR) og vold mod kvinder, men at der mangler fokus på relationen til kvinders økonomiske og finansielle deltagelse, samt på køn i en udviklingskontekst i tillæg til en humanitær dagsorden. Derudover afspejler vurderingen manglende finansiering til *mainstreaming* i tillæg til målrettede midler til kønsindsatser.

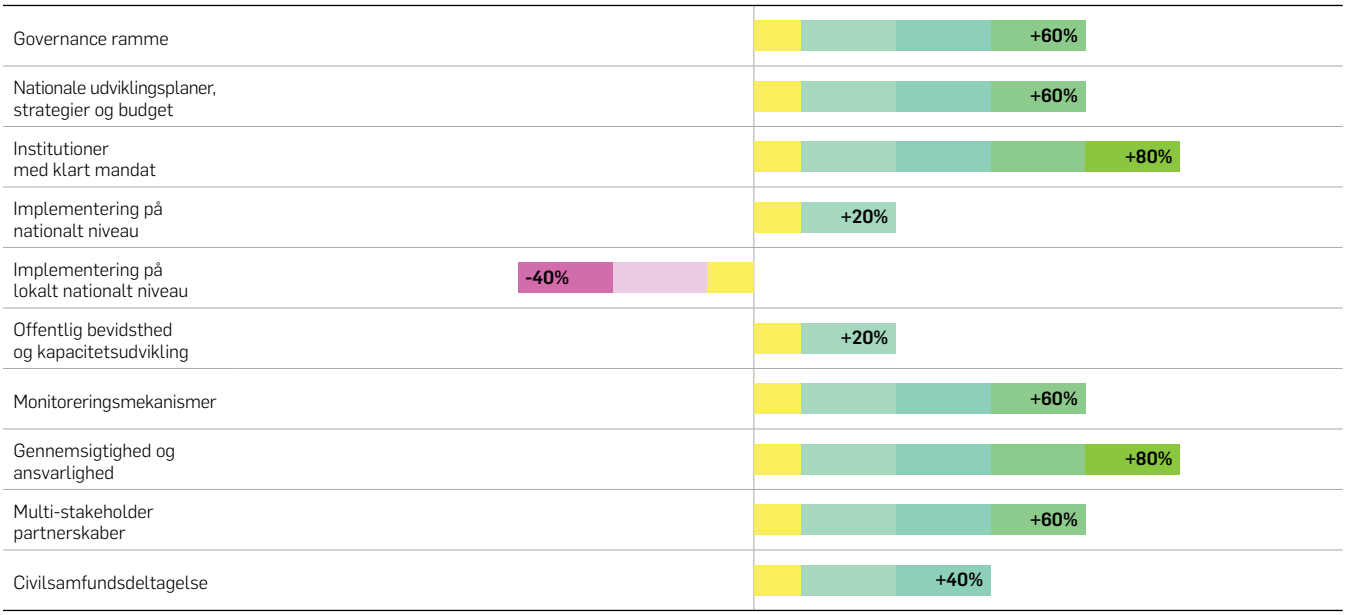

ANBEFALINGER – DANMARK SKAL:

- inddrage et kønsperspektiv i alle udenrigspolitiske strategier
- opprioritere og finansiere arbejde med kvinders økonomiske og politiske deltagelse som en integreret del af og i sammenhæng med Danmarks arbejde med SRSR og vold mod piger og kvinder
- tænke vold mod kvinder ind i udviklingsarbejdet i tillæg til det humanitære område og prioritere LGBTI+-personer
- inddrage kønsperspektivet i klimastrategier og sikre fokus på piger og kvinders resiliens og tilpasning over for klimaudfordringer - både gennem direkte inddragelse, både via kvinderettigheds- og børne/ungeorganisationer og i programmer og partnersamarbejder
- sætte fokus på beskyttelse og uddannelse til piger i konflikter og humanitære situationer jf. 1325, herunder truende hungersnød
- sikre at resultatrammer afspejler køns-*mainstreaming*, og at integration af et kønsperspektiv i udviklingspolitiske aftaler og resultatrammer understøttes af budgetter målrettet ligestillingsinitiativer og særskilte budgetter til *mainstreaming* i implementering
- opbygge større faglig kapacitet og kompetence i Udenrigsministeriet, repræsentationer og ambassader på SRSR, kønsbaseret vold og kvinders økonomiske og politiske rettigheder
- opbygge en pulje til kapacitetsopbygning af ligestillings- og LGBTI+-indsatser herunder understøttelse af mindre organisationer
- sikre samarbejde med lokale institutioner i statslige strategier i tillæg til civilsamfundets arbejde
- sikre bredt inkluderende policy-dialoger og -processer med inddragelse af mindre organisationer, herunder repræsentation i internationale forhandlinger og dialogmøder
- lave samlet monitorering på indsatsen på SDG5 i udviklingsarbejdet med inspiration fra monitoreringsværktøjer fra multilateralt samarbejde
- sætte fokus på unge piger og særlige faktorer (kønsbaseret vold, børneægteskaber og diskrimination), herunder gennem systematiske analyser med indsamling og anvendelse af køns-, alders- og handicap-disaggregerede data i forhold til løsninger for piger i risiko for børneægteskaber og støtte til piger, der er blevet gift
- sikre solid finansiering til lokale civilsamfundsorganisationers arbejde med køn og ligestilling

LIVET I HAVET

NATIONALT	OVERORDNET VURDERING
-2,73%	Vurderingen afspejler, at havet omkring Danmark ikke har det godt, hvilket bl.a. er dokumenteret ved The Baltic Sea Index (2021). Tre områder er især problematiske: manglende ålegræs, reduceret biodiversitet og forurening. Derudover afspejler vurderingen uklar arbejdsdeling mellem ministerierne, og at Miljøministeriet i meget begrænset grad har mandat til at beskytte den værdifulde havnatur effektivt, at beslutninger på området ikke er baseret på tilstrækkeligt data, samt at landbrugets påvirkning på havmiljøet afspejles for lidt i foranstaltningerne eller lovgivning.

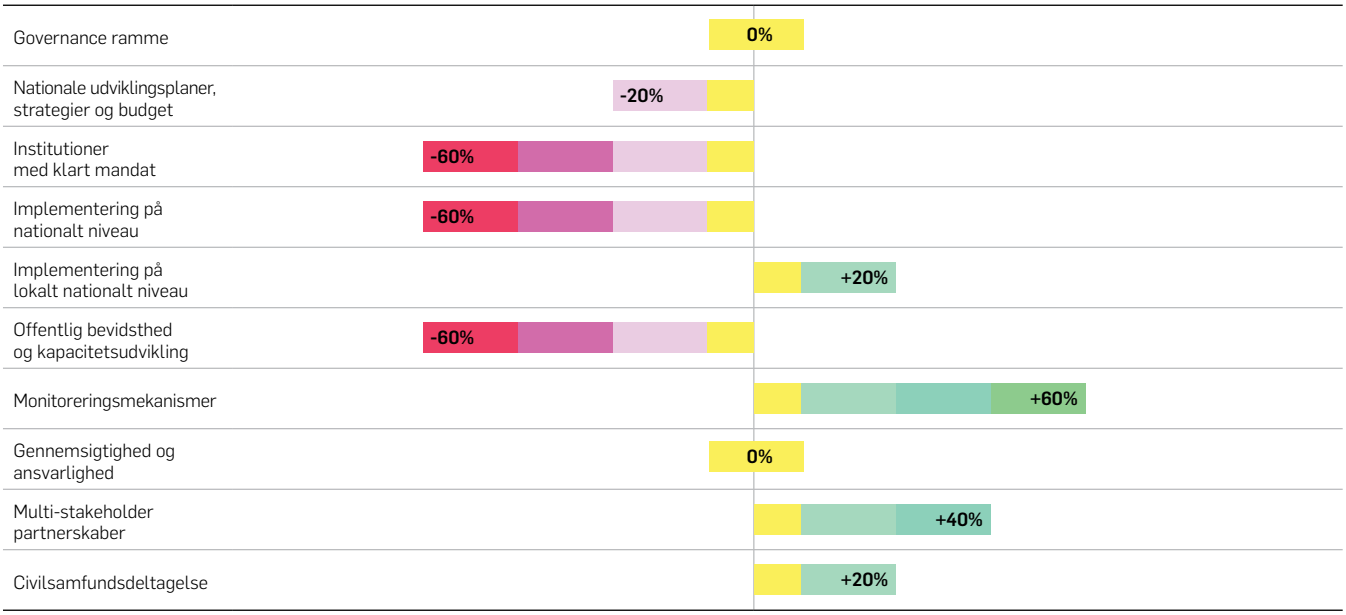

ANBEFALINGER – DANMARK SKAL:

- have fokus på havet som centralt for at nå alle Verdensmål og skabe sammenhænge mellem målene herunder sikre politikkohærens i indsatser, der omhandler havet
- have en integreret tilgang til projekter på havområdet; gøre op med siloforvaltning; og basere indsatser på databaseret vurderinger og analyser om kumulative effekter
- tildele Miljøministeriet et klart mandat i lovgivning med andre ministerier, samt sikre koordination mellem ministerierne
- være ambitiøse på havområdet frem for at lave minimumsimplementeringer af EU-direktiver, herunder eksplicit arbejde for at fremme skånsomt fiskeri og anerkende landbrugets konsekvenser for havmiljøet
- sikre, at den kommende havplan og havstrategi er 1) baseret på et godt datagrundlag, 2) anvender en økosystembaseret tilgang, 3) bygger på integrerede indsatser, 4) indeholder integration mellem forskellige ministeriers ressortområder, 5) bygger på et princip om naturen først og 6) finansieret.
- udarbejde vurderinger af konsekvenser for havmiljø for at sikre, at anlægsprojekter holdes på en minimalt negativ indvirkning på havmiljøet, og at der kompenseres for disse
- kapacitetsopbygge ecosystem services og integrere dem i ministeriernes arbejde som afsæt for beslutninger
- tænke sit samlede bidrag til havmiljøet ind i lovgivningen herunder nødvendige begrænsninger i landbruget
- sørge for, at der er data og viden tilgængeligt på kommunalt niveau til at sikre, at Verdensmål 14 indarbejdes i planlægningen
- øge forståelse af havets betydning for mennesker og menneskets påvirkning på havets sundhed (Ocean Literacy) i undervisningsplaner og igangsætte initiativer på området fra statsniveau
- sikre, at offentlige data er lettere tilgængelige for offentligheden, og at der er transparens omkring data og beslutningsgrundlag i lovgivningsprocesser
- stille flere krav til monitorering af store private projekter, der monitoreres på konsulentbasis
- fortsætte med at danne partnerskaber som afsæt for at få erhvervspartnere til at gøre en ekstra indsats og engagere sig i Verdensmålene, og tage initiativer til at engagere civilsamfundsorganisationer mere på havområdet

INTERNATIONALT | OVERORDNET VURDERING

-7,73%

Vurderingen afspejler, at havenes tilstand på jorden er dårlig, hvilket bl.a. er dokumenteret med The Ocean Health Index, og at Danmark ikke prioriterer havområdet i internationale fora og ikke er ambitiøse på dagsordenen i EU, men udelukkende implementerer på minimumsniveau. Danmark er en stor fiskeri- og shippingnation og en af det største i Europa og bør derfor tage ansvar for havmiljøet.

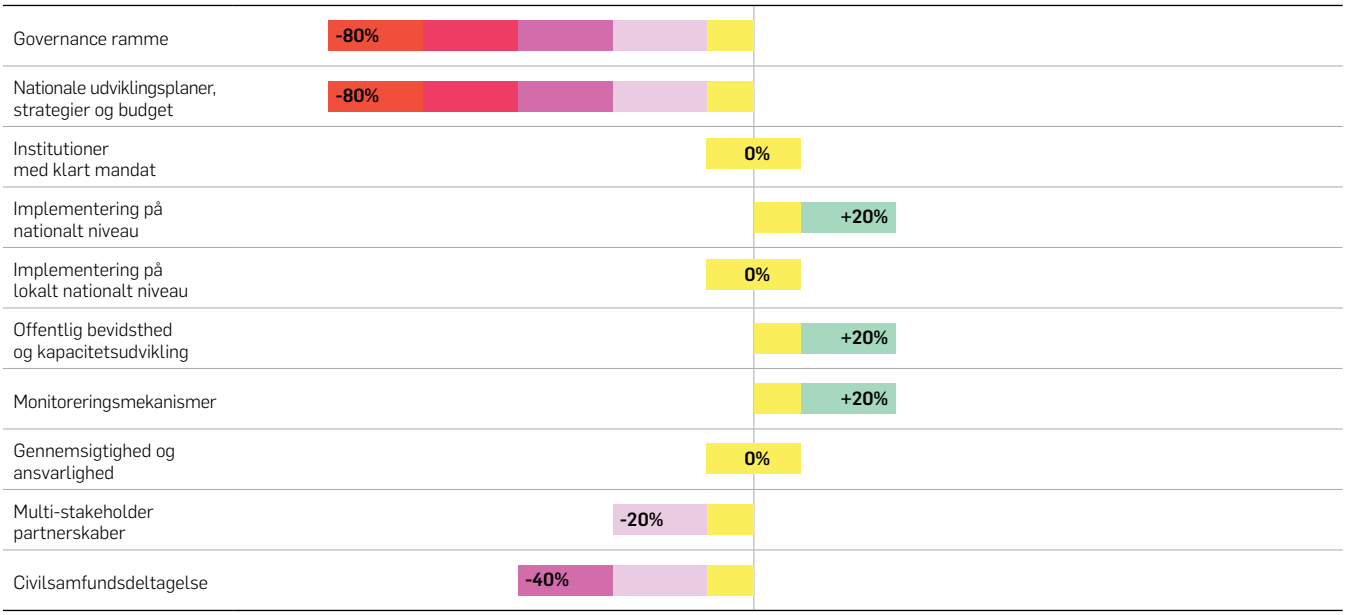

ANBEFALINGER – DANMARK SKAL:

- stille sig i front for et skånsomt havmiljø i internationale forhandlinger. Danmark er en af de største fiskeri- og shippingnationer i EU og en af de største importører af fisk og skaldyr. Derfor har Danmark stor impact i forhold til vores størrelse og bør dermed tage større ansvar
- lave en strategi for import og eksport af fisk og arbejde for at gøre det til et lovkrav i EU kun at importere fisk og skaldyrsprodukter fra dokumenteret bæredygtige og gennemsigtige fiskerier/produktioner
- kæmpe aktivt for havmiljø i andre internationale fora med fokus på partnerskaber og en multistakeholdertilgang på linje med engagementet i Arktisk Råd
- udvide det store engagement i og de høje ambitioner for havmiljøet i Arktis til også at omfatte andre havområder
- spille en større rolle i EU og stille krav til troværdigheden af mærkningsordninger og forsyningskæder
- se potentialet i SDG14 i internationale sammenhænge og prioritere det på linje med andre Verdensmål og i højere grad inddrage civilsamfundet. Danmark bør i sine udviklingsprojekter have som kriterium, at projekter til havs skal støtte bæredygtigt kystfiskeri med naturskånsomme redskaber - ligesom øget sporbarhed og gennemsigtighed bør være et kriterium for udviklingsstøtte
- respektere og støtte andre landes arbejde med at implementere beskyttelse og økosystembaserede tilgange, i stedet for at modarbejde f.eks. forslag om begrænsning af fiskeri
- arbejde for at lukke smuthuller i EU's bæredygtige fiskeripartnerskabsaftaler (SFPAs) (bilaterale aftaler mellem EU med lande uden for EU), så de overholder EU-lovgivningen

LIVET PÅ LAND

NATIONALT	OVERORDNET VURDERING

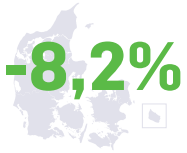

Vurderingen afspejler, at der er god involvering af civilsamfundet på Miljøministeriets område, men at der fortsat mangler den bindende overordnede strategi og handleplan for biodiversitet, som alle ministerier og sektorer er underlagt. Derudover mangler større integration mellem ministerierne og flere ressourcer til Miljøministeriets implementering, samt at beslutninger og initiativer ikke er baseret på et tilstrækkeligt fagligt datagrundlag, at indsatser for et beskytte og genoprette livet på land fortsat er helt utilstrækkelig, at kvælstofpåvirkning fra landbruget ikke inddrages i dataopgørelsen, og at der ikke indsamles tilstrækkeligt data fra staten og slutteligt en manglende faglig kompetence i den implementerende statslige forvaltning.

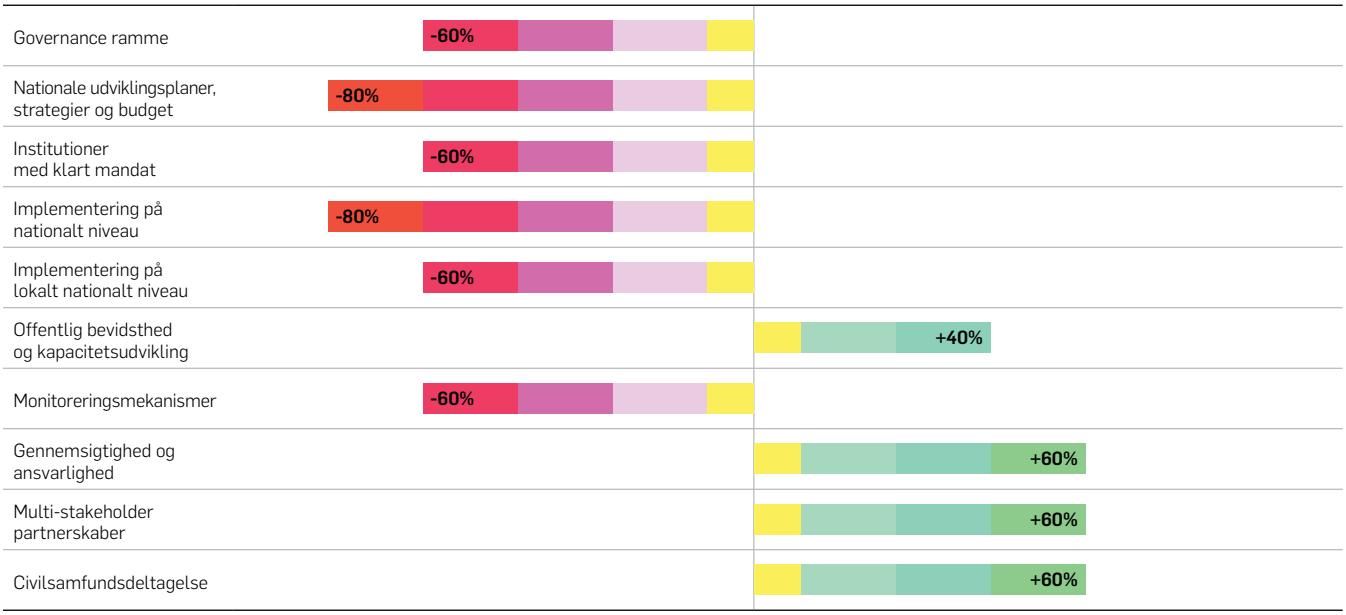

ANBEFALINGER – DANMARK SKAL:

- sikre, at der er indsats fra den nye regerings side, da indsatser til fremme af biodiversitet i høj grad ligger i civilsamfundet
- udarbejde en overordnet, særskilt biodiversitetsstrategi og handleplan (NBSAP)
- sikre at den GAP-analyse, der ligger til grund for initiativer i handlingsplanen, inddrager data, der omhandler kvælstoftilføring af landbrugsjord og kvælstofforurening samt ødelæggelse af levesteder. Dette indebærer, at indikatoren for delmål 15.3 genbesøges, så den afspejler landbrugets påvirkning på biodiversiteten frem for at opgøre forurenede grunde, der ikke er en udfordring for Danmarks biodiversitet. Analysen skal desuden revurdere indikatoren for 15.3, da skovbrug ikke nødvendigvis er en indikator for biodiversitet
- sikre, at der er afsat midler i landbrugsstøtten til biodiversitetsindsatser, samt at støtten ikke skader biodiversitet og herunder opstille krav til maksimal græsningsintensitet.
- på nationalt niveau lave ambitiøse indsatser for at leve op til internationale forpligtelser ift. biodiversitet frem for kun at fokusere på EU-forpligtelser
- sikre integration og synlig, transparent koordination mellem ministerierne, herunder særligt bedre integration mellem Fødevareministeriet og Miljøministeriet
- sikre, at der er finansiering til de indsatser, der placeres i Miljøministeriet, samt at ministeriet har ressourcer til implementering
- sikre bedre lovgivning på kommuneniveau og flere ressourcer til, at kommunerne kan arbejde med biodiversitet, herunder at alle kommuner har ambitiøse, fagligt funderede biodiversitetsstrategier og indtænker natur i arealplanlægning
- lave en strategi for kapacitetsopbygning i befolkningen på biodiversitetsområdet, så viden om nødvendigheden og behovet for at sikre biodiversiteten forbedres
- lave en forbedret koordineret statslig indsats for at monitorere udviklingen i arter og naturtyper og sørge for, at data om biodiversitet inkluderes i Danmarks Statistiks monitorering af implementeringen af Verdensmålene
- sikre, at stærke partnerskaber modsvares af stærke faglige kompetencer i forvaltningen, der forestår implementeringen særligt på statsligt niveau, hvor der er de største udfordringer

INTERNATIONALT | OVERORDNET VURDERING

+0,9%

Vurderingen afspejler, at Danmark har tilsluttet sig internationale konventioner og EU's mandat på biodiversitetskonventionen, men at de fleste initiativer er drevet af civilsamfundet, og at civilsamfundet ikke i tilstrækkelig grad bliver inddraget i internationale forhandlinger, og ikke åbent har en klar position på enkeltområder i internationale konventioner.

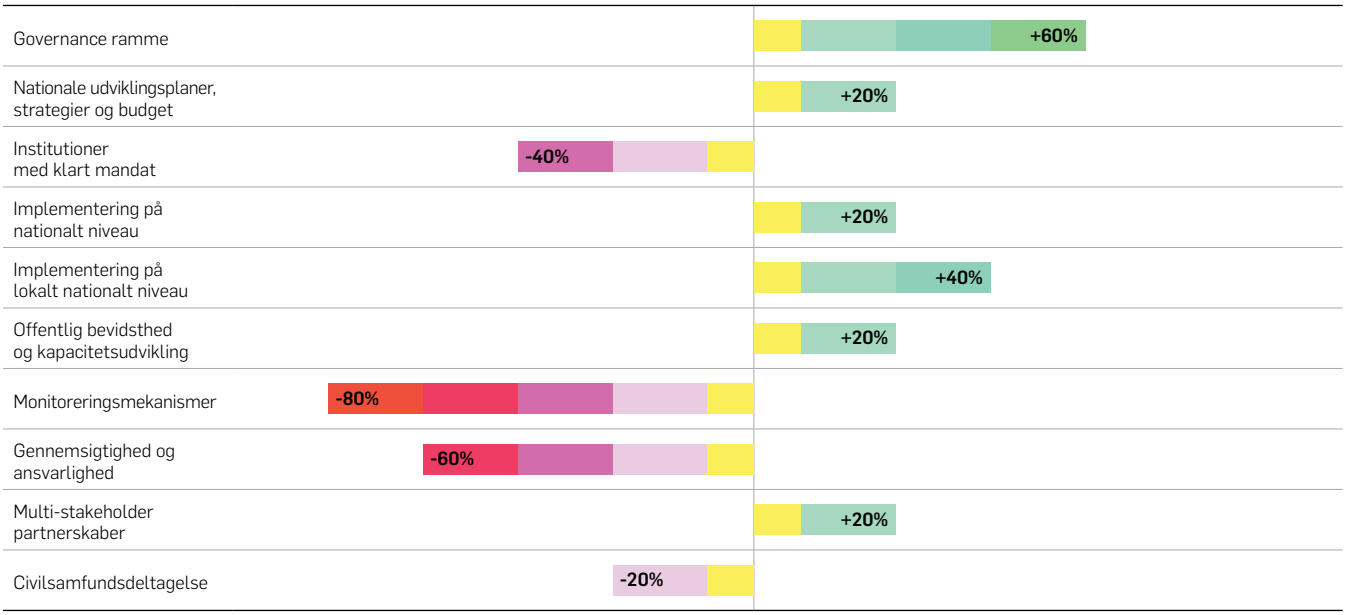

ANBEFALINGER – DANMARK SKAL:

- i tillæg til Miljøministeriet involvere Udenrigsministeriet og øvrige relevante ministerier i internationale forhandlinger om biodiversitet
- Danmark skal klargøre sin position på de enkelte delelementer af de internationale aftaler, Danmark har tilsluttet sig, herunder Convention for Biological Diversity og Danmarks tiltrædelse af EU's mandat
- sikre, at udviklingssamarbejde på statsniveau omkring biodiversitet har fokus på at involvere og høre nationalbefolkninger
- fortsætte med at understøtte NGO'erne i deres arbejde med at lave information om det internationale arbejde med biodiversitet
- skabe mere transparente og inkluderende processer på biodiversitetsområdet på niveau med processer på klimaområdet samt formalisere civilsamfundets deltagelse i policy-processer
- i højere grad involvere sig fra statsligt niveau i multistakeholdersamarbejder, der i dag er drevet af civilsamfundet

PARTNERSKABER FOR HANDLING

NATIONALT	OVERORDNET VURDERING
-3,6%	Vurderingen afspejler, at Danmark har en multistakeholder tilgang til implementering af Verdensmålene, men at der ikke er en systematisk monitorering af *outcome* for partnerskaberne, samt at der mangler en plan for at sikre politikkohærens og en integreret tilgang til implementering ministerierne imellem.

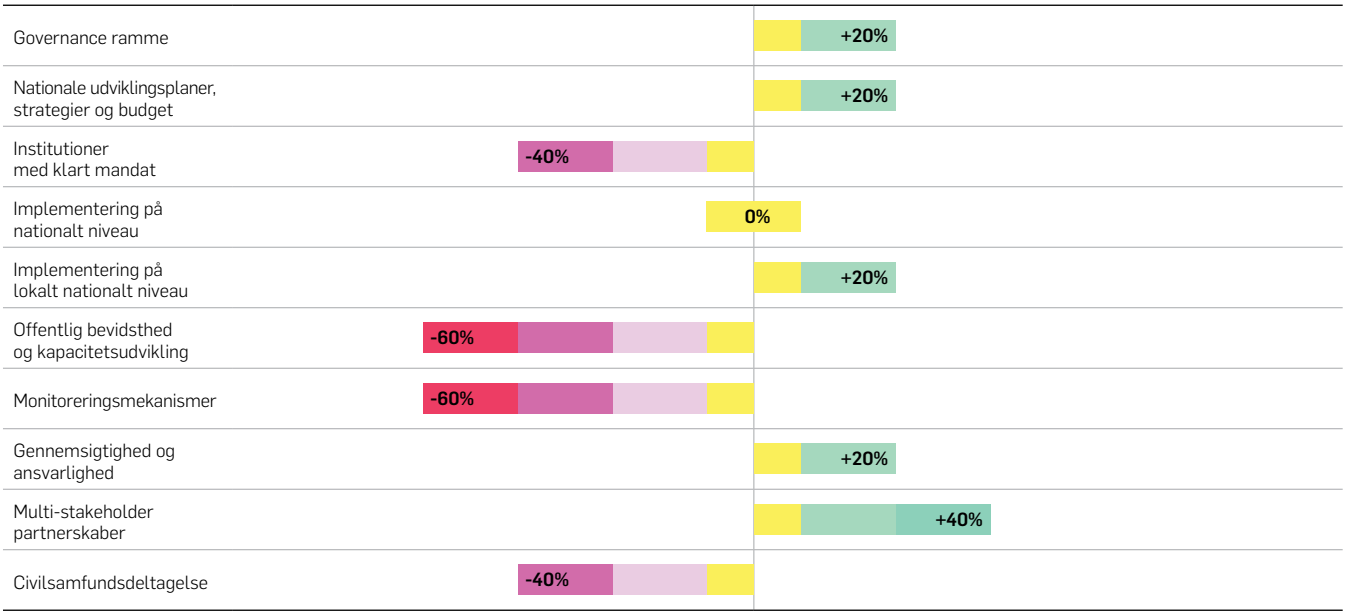

ANBEFALINGER – DANMARK SKAL:

- stoppe med at bruge udviklingsmidler, der falder inden for ODA-rapportering i Danmark
- fortsat investere i multistakeholderpartnerskaber, såsom 2030-panelet, samt understøtte sekretariatsbetjening som afsæt for kapacitetsopbygning, der skaber integration på tværs af samfundet
- leve op til forpligtelserne i det nye Addis Tax Initiative 2025 og herunder implementere *impact assesment* for det danske skattesystems konsekvenser for udviklingslande eventuelt i samarbejde med andre OECD-lande, samt sikre indfrielse af målet om at levere mindst 100 mio. kr. årligt til støtte af udviklingslandenes skattesystemer, indeholdt i den forrige Addis Tax Initiative declaration
- supplere Danmarks grønne partnerskaber med sociale krav, der understøtter menneskerettigheder og social bæredygtighed og styrker gennemsigtighed omkring resultaterne af partnerskaberne
- accelerere det kommunale arbejde med Verdensmålene ved at lave en struktur for deling af *best practice* med andre kommuner herunder Gladsaxe Kommunes erfaringer fra deres Voluntary National Review
- rykke arbejdet med Verdensmålene ind i kommunalbestyrelserne og sikre en integreret tilgang
- inkludere civilsamfundet i beslutningsprocesser på skatteområdet og sikre transparente processer forud for internationale forhandlinger på flere områder end ved forårsmøder
- efter finsk forbillede lave et parlamentarisk udvalg for Fremtiden, der understøtter den politiske forståelse af Verdensmålene gennem partnerskaber og foretræde fra bl.a. 2030-panelet
- genoprette SPA-clustre på få, udvalgte områder som udgangspunkt for dialog med civilsamfundet på kerneområder i lighed med clusteret på skat og samtidig sikre finansiering til meningsfuld inddragelse
- sikre, at den interne organisering i UM understøtter langsigtede partnerskaber
- i højere grad afsøge mulighed for at samarbejde med erhvervslivet herunder UN Global Compact

INTERNATIONALT | OVERORDNET VURDERING

-8,2%

Vurderingen afspejler, at Danmark beskærer udviklingsbistanden med 2 mia. kroner for indeværende år midt i den største globale finansieringskrise for Verdensmålene nogensinde og samtidig med, at der er stort overskud på de offentlige finanser i Danmark. Vurderingen afspejler også, at redegørelsen for den udviklingspolitiske strategi ikke nævner Verdensmålene én eneste gang og ikke har indikatorer; at Danmark ikke laver konsekvensvurderinger af det danske skattesystems betydning for udviklingslandene; at Danmark ikke engagerer sig internationalt i gældsspørgsmålet samt modarbejder, at internationale skatteforhandlinger finder sted i inkluderende, internationale fora; at Danmark ikke lever op til sit løfte om at støtte udviklingslandenes skattesystemer med 100 mio. kr. årligt; at Danmark ikke kanaliserer en andel af de særlige trækningsrettigheder modtaget fra IMF i 2021 til udviklingslandene; samt at Danmark igennem hele pandemien har blokeret for en midlertidig frigivelse af patenterne på Covid-19 vaccinerne.

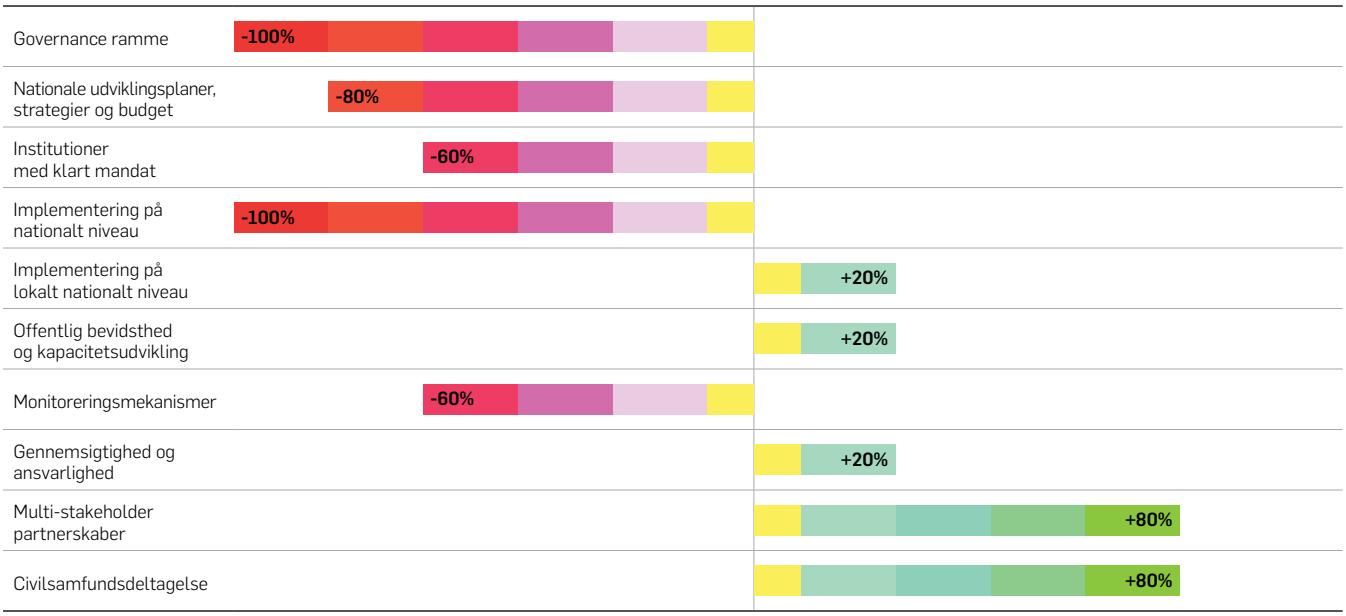

ANBEFALINGER – DANMARK SKAL:

- engagere sig i internationale *governance*-fora om skat, gæld og innovativ finansiering og støtte op om, at forhandlingerne finder sted i inklusive beslutningsfora, hvor udviklingslandene er inkluderet
- i OECD DAC stoppe med at arbejde for, at udviklingsbistanden kan bruges til flygtningemodtagelse og i stedet understøtte, at udviklingsbistanden skal bruges i det globale Syd
- arbejde for, at patent og handelsreglerne midlertidigt ophæves for at fremme videndeling og muliggøre produktion af vacciner i Syd
- kanalisere en ambitiøs andel af særlige trækningsrettigheder modtaget fra IMF til udviklingslandene ligesom de 12 andre lande, der under forårsmøderne i 2022 forpligtede sig på dette
- lave finansierede planer for, hvordan vi kan understøtte udviklingslandenes mulighed for at lave *blended financing* og håndtering af gældskrisen
- arbejde for internationale selskabsskatteregler, der i højere grad end OECD's skatteaftale fra oktober 2021 tilgodeser udviklingslandenes interesser
- lave en strategi for politikkohærens og integration mellem ministerierne samt igangsætte initiativer, der understøtter, at ressortministerier ser sammenhænge med andre ministeriers ressortområder
- afsøge mulighederne for en ikke finansiel understøttelse af udviklingslandene, som tillæg til udviklingsbistanden, herunder f.eks. midlertidig frigivelse af vaccinepatenter, evaluering af dobbeltbeskatningsoverenskomster med udviklingslandene mv.
- fortsætte det gode arbejde med inklusion af civilsamfundet i FN gennem UNmute-kampagnen og inklusion af LNOB i danske FN-processer

KILDER

LÆSEVEJLEDNING

1 https://action4sd.org/sdg-progress-map/

2 https://action4sd.org/wp-content/uploads/2022/02/A4SD-Peoples-Scorecard-Toolkit_2022.pdf

LEAVING NO ONE BEHIND

3 Handlingsplan for FN's Verdensmål, https://fm.dk/media/24837/handlingsplan-for-fns-verdensmaal_web.pdf

4 Fælles om Verden, https://um.dk/danida/strategi-og-prioriteter

5 Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Strategi, https://um.dk/udenrigspolitik/aktuelle-emner/udenrigs-og-sikkerhedspolitisk-strategi-2022

6 Regeringens Handlingsplan for Økonomisk Diplomati 2022-2023, https://www.regeringen.dk/media/11109/regeringens-handlingsplan-for-oekonomisk-diplomati-2022-20223.pdf

7 Global Gender Gap Report 2022, https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2022.pdf

8 https://politi.dk/-/media/mediefiler/landsdaekkende-dokumenter/statistikker/hadforbrydelser/hadforbrydelser-2020.pdf

9 Ukraine og bistanden – sådan rammer sparekniven 2022, https://globalnyt.dk/ukraine-og-bistanden-saadan-rammer-sparekniven

DANMARK I VERDEN: DANSK ANSVAR OG DANSKE KOMPETENCER

10 UN Global Crisis Response Group on food, energy and finance (2022) Global Impact of the war in Ukraine: Billions of people face the greatest cost-of-living crisis in a generation (25 pp).

11 UN (2022) Sustainable Development Goals Report (SDGR) 2022. Department of Economic and Social Affairs (DESA). July 7, 2022. (68 pp).

12 The severity and magnitude of the challenges before us demand sweeping changes on a scale not yet seen in human history. We must start by ending armed conflicts and embark on a path of diplomacy and peace – a precondition for sustainable development.

13 jf. Nationalt Kompromis om Dansk Sikkerhedspolitik af 6. marts 2022.

14 Regeringen v. Finansministeriet (2021) Handlingsplan for FN's Verdensmål (72 pp)

15 Udenrigsministeriet (2021) Fælles om Verden. Danmarks Udviklingspolitiske Strategi (47 pp)

16 Udenrigsministeriet (2022) Redegørelse for udviklingen i udviklingssamarbejdet (22 pp)

LÆSEVEJLEDNING TIL PEOPLE'S SCORECARD

17 https://action4sd.org/wp-content/uploads/2022/02/A4SD-Peoples-Scorecard-Toolkit_2022.pdf

FORFATTERE TIL DE ENKELTE VURDERINGER AF VERDENSMÅLENE:

Mål 4: Verdens Bedste Nyheder, Oxfam Ibis, Red Barnet
Mål 5: Kvinderådet, DANNER, Red Barnet, Oxfam Ibis, Sex og Samfund, KULU
Mål 14: WWF, Globale Seniorer
Mål 15: WWF
Mål 17: FN-Forbundet, Oxfam Ibis

GLOBALT FOKUS

92-gruppen
Forum for bæredygtig Udvikling

AIDS FONDET

AMNESTY INTERNATIONAL

DANNER

DRC DANSK FLYGTNINGE HJÆLP

FN forbundet
Danish United Nations Association

GLOBALE SENIORER

KVINDERNES U-LANDSUDVALG

KVINDE RÅDET

MELLEMFOLKELIGT SAMVIRKE actionaid

Nyt Europa

OXFAM IBIS

PLAN BØRNEFONDEN

Red Barnet

SEX SAMFUND

VERDENS BEDSTE NYHEDER

WWF